

La Xarxa de Parcs Naturals

Garanteix un equilibri territorial i ambiental als cent municipis del seu àmbit geogràfic.

La Xarxa de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona està integrada per dotze espais naturals protegits d'alt valor paisatgístic, ecològic i cultural.

Abasta 102.587 hectàrees de cent municipis. Aquests municipis representen el 22% del territori de la demarcació de Barcelona i el 70% de la població de Catalunya.

Planifica i gestiona els espais naturals i agraris mitjançant els plans especials, elaborats amb la participació de tots els agents implicats.

Protegeix els valors naturals, agrícoles, forestals, culturals i paisatgístics de cada parc.

Aposta per un equilibri entre la preservació dels parcs i el desenvolupament econòmic de la població.

Fomenta l'educació ambiental i l'ús públic del patrimoni natural i cultural.

© Xevi Vilaregut

© Font de Planeses (c.1925). Foto cedida a l'Arxiu Històric de Montesquiu per Nativitat Muñoz García

Paisatge i història prop del riu Ter

El Parc es troba en el límit geogràfic que separa les comarques d'Osona i el Ripollès, a l'anomenada subcomarca del Bisaura.

El Ter divideix el seu territori de 547 hectàrees en dues parts, una més gran a la riba esquerra i una altra més petita i de relleu més suau a la riba dreta.

Situat entre els termes municipals de Montesquiu, Sant Quirze de Besora, Santa Maria de Besora, Sora i Vidrà, el Parc del Castell de Montesquiu despunta pels seus boscos densos de roure, faig i pi roig travessat longitudinalment pels meandres del riu.

Espai de pas entre muntanya i plana, el Parc forma part de l'EIN Serres de Milany-Santa Magdalena i Puigsacalm-Bellmunt i atresora indrets de gran bellesa. Els seus referents històrics es remunten a l'edat mitjana, època de la qual data el castell de Montesquiu, un imponent casal fortificat amb els seus orígens al segle x actualment reconvertit en equipament cultural i centre de recursos.

© Oriol Clavera

Paper procedent de fonts responsables amb el medi ambient

parcs.diba.cat/web/montesquiu

@c_montesquiu

castelldemontesquiu

App del parc

Parcs de Catalunya

Xarxa de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona

Parc del Castell de Montesquiu, Espai Natural de les Guilleries-Savassona, Parc Natural del Montseny, Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, Parc del Montnegre i el Corredor, Parc de la Serralada Litoral, Parc de la Serralada de Marina, Parc Natural de la Serra de Collserola, Parc Agrari del Baix Llobregat, Parc del Garraf, Parc d'Olèrdola, Parc del Foix.

Diputació de Barcelona | Àrea de Territori i Sostenibilitat

Espais Naturals i Medi Ambient Gerència de Serveis d'Espais Naturals

Comte d'Urgell, 187. 08036 Barcelona
Tel. 934 022 428
xarxaparc@diba.cat · www.parcs.diba.cat

Gabinet de Premsa i Comunicació. D.L. B 80024-2018

Parc del Castell de Montesquiu

Diputació de Barcelona

Xarxa de Parcs Naturals

#DibaOberta

Bosc, prats, vores de ribera i conreus

Les alineacions muntanyoses en sentit est-oest del sistema prepirinenc oriental caracteritzen el paisatge del Parc.

El riu Ter i l'empremta dels seus habitants han modelat un territori divers que combina quatre unitats biogeogràfiques principals.

Als solells i a les planes, dominen els boscos espessos de roure martinenc, si bé també hi ha zones obagues en què predomina el pi roig i clapes de faigs, til·lers i boixos. Els prats s'estenen per les clarianes i llocs assolellats i la prada més coneguda és la joncada. La vegetació de ribera, distribuïda en franges estretes al costat dels cursos d'aigua, presenta oms, pollancre, salzes, verns i plàtans i una diversitat faunística notable. Els conreus, al voltant dels masos, estan dedicats al farratge i al cereal.

La fauna que troba refugi al Parc és variada: llúdriga, marta, gat salvatge, gorjablanc, teixó i guineu, al costat del cabirol, senglar, esquiol i ocells rapinyaires com l'àguila calçada.

© Kim Castells

Lloc de pas, indret de gran bellesa

L'àmbit del Parc ha estat terreny per a l'assentament humà des d'èpoques ben antigues.

Els testimonis arquitectònics més notoris es remunten a l'alta edat mitjana i en destaquen el castell, un bon nombre de masies i les construccions auxiliars anomenades badius o cabanyes.

El castell de Montesquiú s'alça com la mostra arquitectònica més destacable del Parc. Juntament amb el de Besora, avui enrunat, i el de Saderra, componia la necessària estructura defensiva d'aquest rodal, cruïlla de camins. Altres elements significatius de l'edificació medieval al Parc són l'església de Sant Moí, el pont de les Codines, les restes del camí de Llaés o les evidències de les primitives *strāta*.

Molt probablement tenen també un origen medieval masies com les Codines, les Planeses, Sant Moí i la masoveria del castell, si bé van ser objecte de transformacions importants durant el segle XVIII, i la Casanova i la Solana, reconstruïdes de bell nou al segle XX. Cal destacar els badius o cabanyes, construccions auxiliars caracteritzades pel gran arc de mig punt que en presideix la façana.

© Xevi Vilaregut

El medi i la vida

El Parc és també un paisatge productiu en què es combina l'activitat agrícola i ramadera amb l'explotació forestal.

Una part de la població de l'entorn treballa en explotacions agràries sovint de caire familiar amb pastures per al bestiar.

Al Parc del Castell de Montesquiú l'activitat ramadera és, principalment, la bovina i equina que s'alimenta de les pastures procedents de prats, conreus, herbes i rostolls i, d'aquesta manera, ajuda a mantenir el sotabosc en més bon estat. Els conreus agrícoles serveixen per cultivar farratge que després es donarà al bestiar de les explotacions ramaderes per tal de complementar la seva alimentació al llarg de l'any. Un altre focus d'activitat econòmica al Parc és el bosc que, amb una presència tan important en el conjunt del territori, és la font d'on s'extreu una producció de diferents tipus de fustes i llenyes.

El resultat d'aquesta convivència d'activitats econòmiques és la creació, al llarg dels segles, d'un paisatge mosaic en què les pastures s'intercalen amb els boscos.

Treure'n tot el profit

Fer-ho serà fàcil, tant si es tracta d'una passejada improvisada com si preferiu una estada plena d'activitats programades.

El Parc posa al vostre abast equipaments i programes que us permetran conèixer-lo millor i gaudir de tot el que s'hi pot fer.

El Parc del Castell de Montesquiú compta amb un punt d'informació i un centre de recursos ubicats al castell, una programació de rutes guiades i diversos itineraris senyalitzats com el de la serra de Bufadors, l'obaga del castell, l'obaga i el solell de les Codines o el que uneix el castell de Montesquiú amb el castell de Besora o amb el coll dels Tres Pals. També hi trobareu una àrea d'esplai, un campament juvenil, equipaments pedagògics i culturals, audiovisuals, mostres permanents, la Cabanya del Castell (que acull exposicions temporals) i publicacions divulgatives.

Durant tot l'any, s'hi organitzen programes d'activitats, visites guiades i tallers d'educació ambiental, a més a més de programacions lúdiques i culturals com ara el «Viu el parc» amb el «Ral·li fotogràfic» o el programa escolar «Coneguem els nostres parcs»; tot un ventall de propostes per descobrir i fruit del medi natural, sempre de manera respectuosa.

© Taller de Cultura (Eduard Pedrocchi)

© Oriol Clavera

1 Castell de Montesquiu

Senyorial i imponent, és l'edifici més notable del Parc.

© Oriol Clavera

OBSERVACIONS:

L'any 1976, el castell i la finca van ser cedits pel seu darrer propietari, Emili Juncadella, a la Diputació de Barcelona, que l'ha rehabilitat.

Aquest gran casal medieval, vinculat al castell de Besora, té els seus orígens en una torre de guàrdia o talaia bastida probablement entre els segles x i xi. Ara acull un punt d'informació, una exposició i un centre de recursos i s'hi fan visites, activitats pedagògiques i jornades tècniques.

2 Jardins del castell de Montesquiu

Hi trobareu la representació del sistema solar a escala.

© Xevi Vilaregut

OBSERVACIONS:

Els jardins es distribueixen entre un àmbit de coníferes a la zona més baixa i un enjardinament clàssic als voltants de l'edificació.

Els jardins amaguen una sorpresa. Si hi passegeu, davant de la Cabanya del Castell trobareu la maqueta del sistema solar 550 milions de vegades més petit. De cada planeta i del Sol es mostra la seva mida i color, la inclinació de l'eix de rotació i les dades de massa, volum i distància al Sol.

3 Cabanya del Castell

Aquesta antiga edificació rural funciona com a sala d'exposicions.

© Oriol Clavera

OBSERVACIONS:

Els cicles d'exposicions tenen una vocació multidisciplinària i combinen pintura, escultura i fotografia, entre d'altres disciplines artístiques.

La Cabanya del Castell, construcció independent ubicada al costat del castell, tenia la funció d'aplegar i preservar collites i animals. Des del 2003, s'hi programen exposicions temporals gràcies a les quals els artistes locals i d'altres latituds poden mostrar les seves obres.

4 Pont de les Codines

Bonik en la seva senzillesa, ha estat sovint paisatge predilecte de pintors.

© Oriol Clavera

OBSERVACIONS:

Es creu que el nom del pont es relaciona amb els còdols i prové etimològicament del terme llatí *cotūlu*, diminutiu de *cote* (pedra).

Aquest pont medieval d'estil romànic es troba a 2 km del poble de Montesquiu i formava part de l'antic camí ral que unia Osona i el Ripollès. Construït amb pedra, té un sol arc sense baranes i una lleugera esmena d'ase i fa uns cinc metres de llargària i dos d'amplada.

5 Ermita de Sant Moí

S'alça al costat de la masia del mateix nom, a Santa Maria de Besora.

© Oriol Clavera

OBSERVACIONS:

Joan Amades recull la tradició segons la qual sant Moí vivia en solitud a l'església i fabricava esclops amb les mans per als caminants.

Aquesta bonica església, edificada probablement al s. x, és una mostra de construcció preromànica (o d'un romànic molt primitiu) i es compon d'una breu aula rectangular coberta amb estructura de fusta i un absis de planta semicircular molt peraltada. L'accés més curt és per la Farga de Bebié.

7 Castell de Besora

La seva història va unida al castell de Montesquiu.

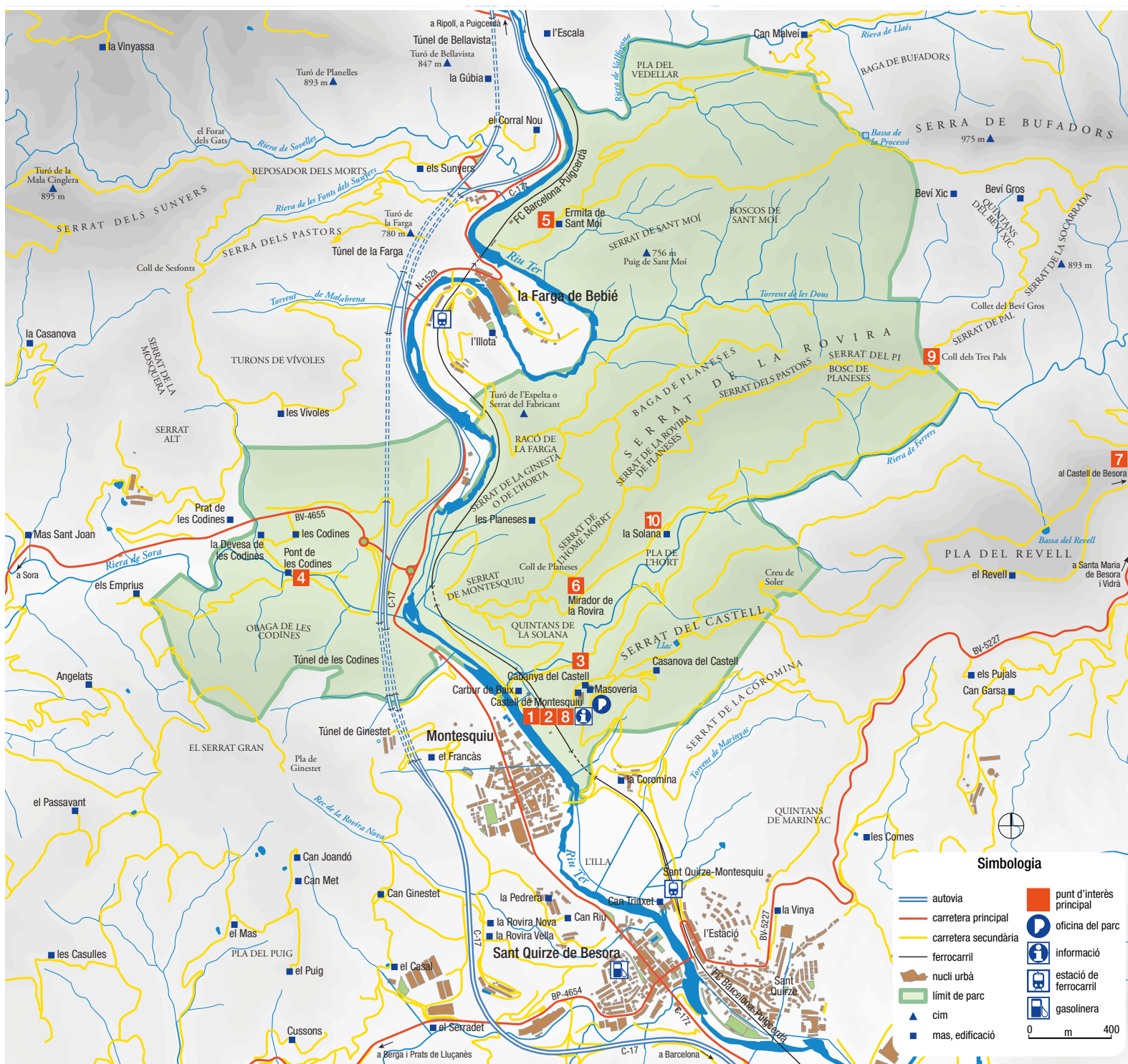

© Xevi Vilaregut

OBSERVACIONS:

L'itinerari senyalitzat que uneix els dos castells passa per indrets de gran bellesa i vistes espectaculars com el pla del Revell i el collet de la Mongia.

Sobre una plataforma a uns 1.025 m d'altura, trobareu les restes d'aquest castell i de l'església romànica de Santa Maria. Declarat Bé Cultural d'Interès Nacional en la categoria de Monument històric, la visita al conjunt és merescuda tant pel seu valor arquitectònic i històric com geogràfic.

Simbologia

4 Pont de les Codines

6 Mirador de la Rovira

Un balcó natural amb vistes al castell, la serra de Bellmunt i el Montseny.

© Oriol Clavera

OBSERVACIONS:

En dies clars podreu veure el Matagalls, les Agudes, el turó de l'Home, Montesquiu i Sant Quirze de Besora, la serra de Bellmunt, el Salt de la Minyona...

Situat a Montesquiu, des d'aquest observatori natural privilegiat podreu apreciar els boscos formats per masses de pi roig i de roure, a solem, i per magnífiques fagedes, a les zones obagues. Destaquen l'obaga del Revell, que va des del castell de Montesquiu fins al castell de Besora.

8 Àrea d'esplai de la font del Castell Xic

Un racó fresc i tranquil on descansar i fer un mos.

© Oriol Clavera

OBSERVACIONS:

Hi trobareu taules i seients de fusta, aigua potable, sanitaris i recollida d'escombraries per passar una estona còmoda i agradable.

Situada a pocs metres del castell i de la Masoveria del Castell (on hi ha l'Oficina del Parc), aquest espai de lleure i picnic és l'indret perfecte on aturar-se i agafar forces abans de continuar la vostra visita. Té un aforament aproximat de vint-i-quatre persones repartides en tres taules.

9 El coll dels Tres Pals

Un dels punts més alts del Parc.

© Maria Soler

OBSERVACIONS:

A la cara nord veureu el Puigmal i la serra de Bufadors i, al sud, el pla del Revell i el castell de Besora separats pel collet de la Mongia.

Des del castell de Montesquiu, podeu pujar-hi a peu per l'itinerari senyalitzat que surt de l'aparcament, baixa a la riera de la Solana i s'enfila per la pista que voreja el serrat de la Rovira. Passareu per boscos de pi roig i roure i, un cop dalt, gaudireu d'unes vistes magnífiques.

10 La Solana. Centre de Desenvolupament Forestal

No es pot entendre el Parc sense la riquesa del seu mosaic forestal.

© Xevi Vilaregut

OBSERVACIONS:

Des de fa més d'una dècada, s'hi formen professionals del sector forestal i encarregats de la gestió de l'espai natural.

Ja es tracta de boscos caducifolis centreeuropeus amb roure martinenc o faig, o de la incursió mediterrània dels alzinars muntanyencs, el bosc us acompanyarà durant la vostra visita. Senyal inequívoc d'aquest protagonisme, el Parc acull La Solana. Centre de Desenvolupament Forestal.

Accessos

CARRETERA

C-17 (Autovia Barcelona-Vic-Ripoll)

FERROCARRIL

Renfe. Tel. 902 240 202

Línia R3 (L'Hospitalet de Llobregat - Puigcerdà per Vic). Parada de Sant Quirze de Besora.

AUTOBÚS

Sagalés. Tel. 902 130 014

Línia Torelló - La Mambra - Montesquiu. TEISA. Tel. 972 204 868

Línia de Camprodon a Barcelona. Parada a Montesquiu.

www.mobilitat.gencat.cat

Equipaments

OFICINA DEL PARC

Masoveria del Castell
08585 Montesquiu
Tel. 934 727 600 i 938 529 234
A/e: p.montesquiu@diba.cat

PUNTS D'INFORMACIÓ

Punt d'Informació del Castell de Montesquiu
Tel. 934 727 600 i 938 529 234

ALTRES EQUIPAMENTS

Castell de Montesquiu
Tel. 938 550 522

Centre de Recursos del Castell de Montesquiu
Tel. 938 529 234 i 934 727 600

Cabanya del Castell

A pocs metres del castell de Montesquiu

Àrea d'esplai de la font del Castell Xic
A pocs metres de la Masoveria del Castell

Campament juvenil Devesa de les Codines

Finca de les Codines
Ctra. BV-4655 de Montesquiu a Sora, km 1
Tel. 934 727 600

Escola de Natura les Codines

Ctra. BV-4655, a Sora (Montesquiu)
Tel. 934 744 678

La Solana. Centre de Desenvolupament Forestal

Parc del Castell de Montesquiu
Tel. 938 592 226

Restaurant de la Casanova del Castell

Montesquiu
Tel. 938 529 022

Podeu consultar els horaris i serveis dels equipaments del Parc a: parcs.diba.cat/web/montesquiu